

Hem Memur Hem Kütüphaneci

Osman Ersoy

Bizim yörelerde, çocukluğumda, evlenmeye aday kişilerin, ilkin ne yaptığı sorulurdu. Kişi memur ise, olumlu not almış olurdu. Üstelik aynı zamanda öğretmen ise, hem memur, hem de öğretmen olan insanın tercih edilmemesi için hiçbir neden kalmazdı. Hem memur ve hem de öğretmen olan kişi, o zamana kadar, "bin tanenin gülü" iken, söz kesilir; başgöz edilir ve kişi, "bir tanenin gülü" haline gelirdi. Anlaşılacağı üzere, öğretmenlik, benim gençliğimde bile, geçer akça bir meslek idi. Şimdilerde, öğretmene kim kız verir, ya da öğretmen kızı kim alır bilmiyorum. Aslında, bizi, öğretmenin değil, kütüphanecinin sorunu ilgilendiriyor. Kütüphaneci hanımlar ve beyler, bu mesleki koşullar içinde, ev bark sahibi olmayı, düşünebilirler mi?

Kamu veya özel kesimde çalışan kimi insanlar memurdur. Ancak, her memurun meslek sahibi olması gerekmez; ama ister devlet, ister özel kuruluşlarda çalışan her meslek sahibi kişi, aynı zamanda memur sayılır. Mesleği olan bir memurla, sadece memur olan olan kişileri birbirinden ayırmak kolaydır. Memur, önündeki iş, o gün bitsin veya bitmesin, çalışma saati sona erince, dosyasını kapadığı gibi, evine gider, dinlenmeye çekilir. Ama meslek sahibi bir memur, hep bugünkü işinin yarına kalması olasılığının tedirginliği ve telaşı içindedir. Meslek sahibi insana, durmak dinlenmek yoktur; çoğu zaman, çalışma saatlerine bağlı kalmaz; bitiremediği işi, çözemediği sorunları, evine taşır, götürür. Meslek sahibi memurun, yetkisi olsun olmasın, mesleğine karşı bir sorumluluğu, saygısı vardır. Meslek sahibi sorumluluk taşıyan memur, "bu benim mesleğimdir; bu meslek benim omuzlarım üzerinde yükselecektir" biçiminde düşünür. Salt memur olan bir kişinin, olumsuz davranışı, başarısızlığı, kendine ve biraz da kurumuna zarar verir; ama meslek sahibi memurun sorumluluğu, kendine, kurumuna ve özellikle, mesleğine söz getirir, zarar verir. Belki de sorumsuz bir meslektaş yüzünden, bütün bir meslek toplumdaki saygınlığını yitirir.

Kütüphanecilik alanında, çalışan veya yetişmekte olan, meslektaş ve memur olanlara rastlamak olasıdır. Bunların içinde, sorumlular,

sorumsuzlar da bulunabilir. Bunlardan kimileri, sorumsuzluklarının kütüphaneciliğin saygınlığını nasıl etkilediğinin bilincinde bile değildir. Kimileri ise, Ülkemizde yeni yeni yeşeren, göveren ve gelişen mesleğin, bu bilim dalındaki başarısının, sorumluluğunun, sadece kendilerine, kurumlarına, mesleklerine değil, gelecek kütüphaneci kuşaklara da görkemli, saygın ve içinde çalışılabilir onurlu bir meslek bırakabileceklerinin bilinci içindedir. Kanımca, bunlar, hem memur hem kütüphanecidir.

Kütüphanecilik alanında çalışmaya hazırlanan ve çalışan kişilerin, öncelikle, şu kararı vermeleri gerekir: "Ben salt memur mu yoksa hem memur hem de kütüphaneci mi olacağım?" Sadece sorumsuz, ilgisiz ve bilgisiz bir kütüphane memuru olarak kalmayı yeğleyenler, tatlı canlarını fazlaca üzmez, ne uzar ne de kısalırlar; bunlar, kimi kez, kimi yerlere, el etek öperek, onu bunu, ona buna gammazlıyarak gelebilirler; ancak, yaşamın, bu kadar küçülmeye, o kadar eğilmeye değmeyecek kadar, kısa olduğunu düşünmezler. Böyleleri, kurumlarının sırtlarına yapışmış birer asalaktır ki, kendi batasıya çıkarlarından başka birşey düşünmezler; çünkü bunlar sadece memurdur ve hep öyle kalacaklardır.

Kütüphanecilik Bölümleri, hem memur, hem de kütüphaneci yetiştirmek zorundadır. Sıradan, niteliksiz, sorumsuz insanlara mesleğin hem gereksinimi hem de tahammülü kalmamıştır. Tek tük, şurada burada rasladığımız; ama, çoğalmalarını gönülden dilediğimiz, hem memur hem kütüphaneciler, mesleğimizin yüzakıdır. Onları görünce, geleceğimizin ne kadar aydınlık olacağını kestirebiliriz. Hem memur hem kütüphaneciler, henüz bir yasası olmayan, kurtla kuzunun ayrılmadığı, gemisini kurtaranın kaptan sayıldığı bu meslek dalında, deyim yerinde ise, 'iğne ile kuyu kazmak'la uğraşıyorlar. Kırk yıldır, üniversite düzeyinde eğitim-öğretim yapılan mesleklerinin, herkes tarafından icra edilmeyeceğini savunmaktan dillerinde tüy bitmektedir. Orta dereceli okullarda, seçmeli olan kütüphanecilik derslerini, edebiyat öğretmenlerinin vermesi kararına, hem memur hem kütüphaneciler şaşırıp kalmışlardır. Bir görkemli mesleği, kütüphaneciliği, dışlayan, okullarında kütüphane kurmayan ve yaygın eğitimin aracı-gereci olan halk kütüphanelerini, öğrencilerine işgal ettiren böylesine eğitimcilerin, 21. Yüzyılın eşiğinde, ülkemizde bulunabilmesi, bir talihsizlik olup, hem memur hem kütüphanecileri üzmektedir. Hem memur hem kütüphaneciler, kütüphanecilikte ileri gitmiş ülkelerde kütüphaneler gece gündüz açık tutulurken, bizde, memur zihniyetiyle, 9-17 arası/kütüphanelerin hizmete sunulmasından tedirgindir. Güncel olmayan ayıklanmamış ve içinde bulunduğu toplumun veya kurumun gereksinimlerini karşılamayan dermeleri, hem memur hem kütüphaneci ne yapsın, bunlarla hizmeti nasıl versin? Hem memur hem kütüphaneciyi, tedirgin eden, canından bezdiren nedenlerden biri de,

belki en önemlisi, fırsat eşitliği ve sosyal adaletin mesleğimizde henüz tanınmamış, yerleşmemiş olmasıdır. Ayrıcalıklı kurumlarda çalışan meslektaşlarımız, bugün, eğitim düzeyi ve üniversitedeki başarısı kendilerinden hiç de aşağı olmayan sınıf arkadaşlarından kat be kat fazla ücret almaktadır. Bu durum, ayrıcalıksız kurumlarda çalışan, hem memur hem kütüphanecileri üzmetten başka hiç bir işe yaramamaktadır. Genel olarak, öteki meslek mensuplarına sağlanmış olan maddi ve manevi kimi haklar, hem memur hem de kütüphanecilere sağlanmamıştır. Söz gelimi, ağaca, toprağa, suya, köprüye v.b. yatırım yapan, buralarda çalışanlar, en donanımlı Devlet konutlarında yaşayıp otururken, insana yatırım yapan kütüphanecilere konut ayırmak kimsenin aklına gelmemektedir. Ama biz yine de hem memur hem kütüphanecilerin, bütün bu olumsuz koşullara karşın, görevlerini en iyi biçimde yaptıklarını biliyoruz.

Üniversitelerin kütüphanecilik bölümlerini bitirmiş olanları üçe ayırmak olanaklıdır. Birinci kesim, salt memur zihniyeti ile, etkisiz, sorumsuz çalışanlar ki bunları bir kalemde silip atıyoruz ve bunlara meslektaş demeye dilimiz varmıyor. İkinci kesim, hem memur hem kütüphaneci olup, bilgili, görgülü, sorumlu olup, Devlet'in ayrıcalıklı kimselerinden olmayanlar ki Devletin bütün yasa ve iyileştirme olanaklarının bunlara yönelmesini diliyoruz. Üçüncü kesim, hem memur hem kütüphaneci hem de ayrıcalıklı olanlardır. Sosyal adalet ve fırsat eşitliği açısından, ikincilerin de, ayrıcalıklı olan bu kesim düzeyine çıkarılmasını istiyoruz.

Sözlerime başlarken, hem memur hem öğretmen olanların, benim çocukluğumda kolayca ev bark sahibi olabileceklerini söylemiştim. Bundan esinlenerek hem memur hem kütüphaneciler, bir de ayrıcalıklı meslektaşları düzeyine çıkarılırsa, ortalık güllük gülistanlık olur. Otuzuncu Kütüphane Haftanızın kutlu ve mutlu olmasını diler en derin saygı ve sevgilerimi sunarım.